Массе а мехкий пролетареш, вIаШагIкхета!

СВЕТ

СССР

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера деиз ● ШИНАРА, 22 октябрь, 1974 шу. ● № 127 (5410). ● Иза 2 пеш.

ХЬАЛХАЛАТТАРАШЦА НИЙСЛЕ

1974 ШЕРА ИЙС БЕТТА ДИКАГIА ТОЛАМАШ ДАЬХА ЖА ЦУЙ

Хьалхара графа: хIара бIаь жийна тIехьа хьажийна Iохарий; юкъера лаьрхIаьчи хIара устатIийна тIера дIаьхьи тхо (килограммашца):

Шайхаев С.	Сунженски района Шеча Эскара шеранIа колхоз	152	—
Хамидов Э.	Наурски района Лекина шеранIа колхоз	190	5,9
Залиев Т.	Надтеречни района «Минералный» совхоз	180	4,6
Эпилаев Г.	Надтеречни района «Минералный» совхоз	165	4,5
Бутаев Н. П.	Сунженски района «Победа» колхоз	140	4,0
Кожов Ю. Н.	Шелковской района «Коминтерн» колхоз	140	7,1
Дзесиховой К.	Шелковской района «Коминтерн» колхоз	140	6,3
Курганов С. И.	Шелковской района «Коминтерн» колхоз	140	6,6
Назиров С.	Наурски района Лекина шеранIа колхоз	130	5,4
Эсиулайбетов И. А.	Шелковской района «Шелковский» совхоз	126	8,2
Мусиков К. М.	Малгобекски района «Кавказ» колхоз	126	4,8
Мусаев Б.	Наурски района «Красное знамя» колхоз	126	4,5
Шомов Х.	Шелковской района «Минералный» совхоз	120	5,
Айбулатов А.	Шелковской района Лекина шеранIа колхоз	120	5,4
Батаев И.	Наурски района Лекина шеранIа колхоз	117	4,7
Валиадов М. Д.	Малгобекски района «Кавказ» колхоз	120	5,3
Доронченко С. Я.	Шелковской района «Коминтерн» колхоз	125	7
Шаршин М. Я.	Шелковской района «Коминтерн» колхоз	123	7,4
Алиабатыров С. К.	Шелковской района «Красный пахарь» колхоз	123	6,8
Турпалов С. Ю.	Шелковской района «Коминтерн» колхоз	123	7,4
Бучкуриу В. С.	Шелковской района «Путь к коммунизму» колхоз	122	5,8
Дергиев И.	Наурский района «Красное знамя» колхоз	—	9,0
Турпаев Д. Ю.	Шелковской района «Коминтерн» колхоз	—	8,3
Мамашев К. К.	Шелковской района «Коминтерн» колхоз	—	8,2
Орсаниашбетов М.	Шелковской района «Шелковский» совхоз	—	6,1
Арсланов В. В.	Шелковской района «Красный пахарь» колхоз	—	7,9
Аслахулаев А. А.	Шелковской района «Красный пахарь» колхоз	—	7,8
Абдулкадыров М.	Шелковской района «Красный пахарь» колхоз	—	7,7
Яхиев А.	Шелковской района «Коминтерн» колхоз	—	7,7
Валиев У.	Шелковской района «Красный пахарь» колхоз	—	5,8

Октябрьл хьаьда дийна КПСС ЦК Политбюрийн дог хьоьбаьлдаш хьаьл а лиьцаьр, юкъетаьмна хьинтер ийа а даьд юртан бохьанна болхлошна, шолг дерриг ишшин тIаьхьаьрчу кIаьнгIийна лиьцаьлаш, тоьлчаьн кхоьчашьнера.

Юртбохьамна производстве хьалхалатте дуьхьа барзах хIоьмане а хIинах хьаьгIа лаьцаьлаш-шо-шоьй интьлетехь. Цаьна лоьхьа аьIн хIин шийлоьчкой жа лелаьдерш Социалистически Къаьнгийн Турпалш Эсиулайбетов Науруьн, тоьхьа йоьл жа Iу Юмилдмк Кожов, хьаьга гIоллара цун хьона сегерийн Дзесиховское Козмайбет. Из башкI-лиьн къаьнгийн коллективийн даьхьала дийцер КПСС обкомо, республика Министрийн Совето, облсовпрофо.

Хьалхалаьнчеьна жа лелаьдерийта аттте дан шоьш ишкьа хьалхара мотти лелаьс. Республикин церна кIирий жа лелаьчеьна фермий къаьнгийнгой жа «Шелковский» совхозера Эсиулайбетов Науруьн бригадо, мисина а, хIара устатIийна тIера 8,2 килограмм битьна хьаьса боьлх тха дийхьхьа. Тепдина тоьлм бан Iаьнийбакъ-ла, «Красное знамя» колхозера ваьрсин совхозерца Дергиев Исай бригадо, пятилетка хьаьда хьаьхьи кIоьмийнгIо хьаьсаьн а хьаьтIийн, уьх шера доьхьаьгIдоьна кехьар тIаьнийн: хIара устатIийна тIера ялнарийн лаьрхIаьчи 6,8 килограммаьна меттел 4,7 килограмм тха дакъехьа. Из республике доьхьхьчуьнца нийслаьна ятарг дукхьа тIе да.

ВоьхьаьгIийсна жа Iуьно Кожов Юмилдмк цIий. Кочийн-ца цIийна тIера бIаь жийна тха а бийта хьаьхьеьбаь 140 Iаьтар. Цу хийнарчи толамех доьхьхьа ле боьсю я жа лоьдерийн. ЦийийнкIийна, иоттийн ярчуьн тIеьхьаьгIа тучаьлаьр цийийнна бригадина кIиг а доьхьаьгIа толамаш даьхь хIаьр. Масала, Шечеа Эскара устатIийна сунженски колхозера Шайхаев Сайдаьле бригадо ялнарийн 110 даьрхIа хиннача метте 152 IаьхьаР бийтаь.

Дуьхьа ба вай республике кIонача хьаьбийн дас санна йоьлаьсю ешо боьз тIехьажа жа лелаьдерийн. Нагийла санна цер опат борзтера жа Iуьйна цIийкоьчкийе, тIоьгIийа дебаьрийр республикера жа. Сунженски районе тIера бIаь жийна тIехьа 71 IаьхьаР хьаьхьийтаь Шайхаев Сайдаьле бригадерчуьнца совгIа кIеснигIа.

Кепатехьа IаьхьалаттагIийн списка тIера ахаьса совгIа боьл жа Iуьй — шелкоченашца, Iаьхьабийца, районе кIиьрера лаьрхIаьчи тIера бIаь жийна тIехьа 79 IаьхьаР мара хьаьхьийтаьбаь. Хьажа латтача бригадийнчуьнца цхьаьд Iаьнаьнаьн

ХОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМЕ

КХОАЧАШЪЕ КЪАХЬЕГАМА БОКЪОНАШ

Республика Лакхеьхьарча Совета Президиумо хиннад «Гломышленни предприятиешка социалистическ къахьегамах» ялсинчо ЧІоагІаргин къахьегамо ялсинчо Назранновски районо къахьегамхой депутатий Советашка бечь бадлахь доли доли, ЧІаЙта кунах ЧІоагІаргин бола соцдеш а бабЪ. Цу тІа белгалдаьккхад районе моттигеррачо Советашка ЧІу къахьегаш ялхьбола ялхьбола бих хиннад. Къахьегашка производственнийн дисциплинах, социалистическ ялсинчо лорадерзе дола дешаш сессийнчо Советий исполкомий заседанешкан дупІ.

Дукхха духхарІа бола болхой, инженерно - техническ болхой, ЧІоагІаргин барашо социалистическ ялхь юкъе ЧІаьнгІаьнгаш ЧІу, нІдІаьчІа пІаьнгІаьнгаш залапеш кхочІаьчІонашой ишин хьинарй ЧІаьлуш ба. Районе промышленносто продукцин ЧІоагІаргин ишин 102-2 процент кхочІаьчІаьккхад. Цу юкъа солжа ну хинна ешна хинначул 465 ваш сом дукхагІа продукци ехкай. Районе совхозашка солжаьнчунчо ишдаьчча тІаьнна дукхагІа йоах хьаЙой продукци.

Цунна ЧІаьнна республика Лакхеьхьарчий Совета Президиумо белгалдаьн къахьегамо дисциплина ЧІоагІаргин районе моттигерчо Советашка бечь балхьа тІехь ЦІенкаштаргин кхочамбойнарш хиннар. Районе промышленносто продукцин ишин ЧІоагІарг

Болхлочунгара кулгалхочунгара кхаччалца

ТӀаьрмина баьхк дӀабоьлабе ах сахьт ӀаьнӀа ца йиеза. ЦӀахьбаьхьа, Грозненсан кота гӀирс беча фабрика № 6 болча мелло - пошвоцин цех хокхаллаьнна мастер Эмзиев Хьусен Аьсо Ваьйн баьдза хьаьхьа, цаперча оборудованеча хьокхаьнна лех. ЦӀахьха хьа в сеца болх бе йоаьлоьлайт нагрузкаьлийн кхьаьнна приборашца, конструкторо. Лоро унахочунга дуьйцаш сеца ледуьгӀ по приборашца, оборудованеча бечча баьхьа, Нагаьхьа серан вуьйр торе ресаш моттиг пийлой цӀин - кулг тоьх, сменес цӀий болх дӀабоьлабоча пийсдала тарму кхочачьмовшиеш дӀадоьхьи. Иштта дӀадоьхьу цӀий ӀаьрӀа хьаьхьечча ца вокхаьӀвоьча мастера Эмзиев Аьсо.

Ше хьаьхьегаш волча производствох пуьн дог лаьцна ца йиеза ма хьа масса мара дац из. Из башка дика кулгалхо хьаьрах лаьца хоа а хеташ дуьйн цеперча болхлоьш, партийин профсоюзан организацийн вожакаша.

— Массеза ӀӀ, хьаьхьегаш болхачарна болхлоьшта юкъе хуьл Хьусеин Аьсо, — вьаьр ца йиеза. Болхлоьш ваьлаьнна, цӀий кабинете Іохийин вагӀнарех ваьн тха хьулгалхо, вьаьр цо ехар хьаьлоьнаш санна воьх болхлоьш. Из иштта хьаьр го Аьсо и цаперчаьнна сега. ДукхаьгӀойча хьа конвейер тӀа хьаьегаш болча болхлоьшта юкъе хуьл Аьсо, шайчоьгӀ ваьнна ду, хьегарле деший моттиг пийлой хьаьар ду. Болхло лиьча вар е во вар яьхьи доьнаш хӀаьнегарга доагӀер берриччаьнна болхлоьш оьнал дика воьвашш ца кулгалхо, пудухьа дика хоь цунна хӀаьрнеш дуьйн, хьаьна ду кулгалхо. Иштта цӀий кочачьмовшиеш

Делгадо верах дола дош

Ужх шера апрель бетте Іаьлала керте этгина Португалера демократически гражданскаьх хьалхайкадаьл. Иларга Умберто Делгадо вера бихьанан таьхьа боллаурлле ше ваьна.

10 шу гаргта ка Діаьлийа ваьхча Гулаьхьаштен Салазаран дуьхьала лаьтта ка вожкга кьовсаьмо кьиаьгІча тІаьрра вийтача дийнаьла деза. Дукхагіа дьаьхьа ,,Хьаьзаьне ийлйа лаьтта Португалера доаьлькарчка Бадахос ваьчча мексикан гороле Умберто Делгадо вера бихьан кастта общественноста хоргІ хурдда.

Умберто Делгадо — салазаровски диктатурана дуьхьалерчаьнна кьовсаьмкхо ваьхкаьр ийкъ хьаьбаьв. Дукха ха ийкхьал по португальски фашистски режима ийена гулаьчь лелп. Пхе шера НАТО-ера Португалер ваьхкаьр дуьхьа тІехьаьГа Вашингтонер дегаьрча тІема атташе а США Португалер тІема комиссе кулгалго а хинна Делгадо.

1957 шера Португалер кьиаьгІча Умберто Делгадо. Садуьхьа Іаьчь пупна Салазаран ирча кІал Іаьаа оаьш боллаьлча гулаьчь дьаьхьа ийна. ТІаьхьа ,,Ший лоЗмера кьаман болам" ийкъа оппозициони партена ченте отт Умберто Делгадо. 1958 шера ийне, Португалер президентехь ваьнна ваьнна дола хана, режимо оттальна адмирала Томаша пуьхьа Делгадо кандидатера оттаьу оппозициа. Политическа і демократически партийнаьгІ ийкъа Португалера новкъостаьл де бесам боллаш ше хилар хьо а ийкайелаь, кертера діаьхьар Салазаран дуьхьа новкъостаьл а ийкъаьл боллеш программиш ниъ ийнаьл ду ийкъаьл Делгадо хоргьаьмакка.

Из пупна дита могаш бацар ченнаьна керте аттаьхьа. Хоржамашка хьаьхьаькар, довРхаьмаш геттара херчаьхь кьаьдоллашеьна и, хийттаьчу а тІеъ бойлий тоьмеш: харжаьрочкт 25 процент Умберто Делгадоьна тІехьа хилар. Иларга кІийле е кийчу. Португалер Іер кьеранс дар, цудуьла 1959 шера мехкарг Бразилер Іаьвен ка Делгадо. ТІеъ шу дьаьнчаьна гІоьлла цуьн лера тІаьхьийтаьй ГИДЕ агенташ, цуьн тІехьаьГа, 1963 шера февраьле. Умберто Делгадо Іена а ъаьь боаьгІа тІа вета а из ве а ВІаьнТехьаьлчнаьх цар.

ПИДЕ архиваьна Іисеча ваьнеш хаьрда тІа «Дьаьнчаьнна» такка доллаьдеро хаьрлле ваьш боллаш хьаьхьоьх, тийнаьча балхаьГа Умберто Делгадо вер — аьрхаька агентийн каранІІа хинна гІулаьчь хилаьр. Из ийнаьй каранІ ціераш а миттаьй хайна: Белке бенашта кокъе — ПИДЕ кунгалкоЗ Пашш де Алмейда-Силва, Борбиера Кардозу, Перейра де Кервальо, хІаьта ийнна Казимиру Мартейру — мехкарчал доаьшаш аулам хьар. Зулаш деча кокъе хинна корей саг: Іаьнс Кипис ийна хаьвкаьчь лаьца воалла. Умберто Делгадо вера гІулаьчьен дезкъа хинна охранна — кьоьмаш боллеш лохаш ба. Уж лулдаьна Іаьдалаьта кІоьГІа гІо ду балхаьна ийна.

Иларал ийнаьрлаьта гуччаьчьа ешІоьла процесс ваьнна кІоьаьГІа гІоьрьаьнарера ПІ аппарата зулаьцаш ъьогучаьаьна а Португалера политическеи ваьхар ъаьнцІеНа дера процесс сихье а.

Л. АГАПОВ. (ТАСС).

ЭГГАРА ЙІАЬХАГІА ЙОЛА КАМПАНИ

—Со рацка хиннан хоржамий итогаштта. Бахьлар аьлча, парламенте шоаш дуьхьа а дукхагІа хилар ловра лейбористаш, из хоьш да. Цхьабаьхьа хІанарча хьалатка а болх бе кия болаш а правительство...

Лейбористан парте лидера Гарольх Вильсона эггара хьаьхьа ян заявлен и из 10 октябре хиннаьчь воржемашка ший гоьнаьнаьгІ ийна. ХІинаьрча хоржамий кампанеен «англійскийн исторе чуьх эггара Йіаьхагіа йола кампанийн олаьн я, сентябрь бетте тІехьаьрча деношка официально из ъьхьалйийкъна хина а да йолаьлуш уьх шера маьт бетта деза ІІаьоаьнаьна яр. Цу хина ІІаьлала керте этта ваьнн пирамеьте дуьхьа а дуьхьаГІа бацар лейбористаш. ХІинаьн кьхьера а шоай бацаш дукхагІа хІаьйтта хьаьрча деношка официально из ъьхьалйийкъна хина а да йолаьлуш уьх шера маьт бетта деза ІІаьоаьнаьна яр. Цу хина ІІаьлала керте этта ваьнн пирамеьте дуьхьа а дуьхьаГІа бацар лейбористаш. ХІинаьн кьхьера а шоай бацаш дукхагІа хІаьйтта ВІаьнтІехьаьлчнаьгІ Г. Вильсона парте. Бесто, лоаьлла дуьхьаГІа-м бан ушаьн — ерриган а хІо мандат тІеъ лоаьрІаьн маре.

Гладстонера пийсау тахан Вильсон. Из ІІоьрьаьлла политик хІинна хала деза британскийн шемьерет цхьаьне а ВІаьнТехьаьлчнаьгІ из пост ВІаьнтІа диллаш тьаьлла. Г. Вильсонера ІІаьчь пупна Салазаран ирча кІал Іаьаа оаьш боллаьлча гулаьчь дьаьхьа ийна. ТІаьхьа «ШийлоЗмера кьаман болам» ийкъа оппозициони партена ченте отт Умберто Делгадо. 1958 шера ийне, Португалер президентехь ваьнна ваьнна дола хана, режимо оттальна адмирала Томаша пуьхьа Делгадо кандидатера оттаьу оппозициа. Политическа і демократически партийнаьгІ ийкъа Португалера новкъостаьл де бесам боллаш ше хилар хьо а ийкайелаь, кертера діаьхьар Салазаран дуьхьа новкъостаьл а ийкъаьл боллеш программиш ниъ ийнаьл ду ийкъаьл Делгадо хоргьаьмакка.

Из пупна дита могаш бацар ченнаьна керте аттаьхьа. Хоржамашка хьаьхьаькар, довРхаьмаш геттара херчаьхь кьаьдоллашеьна и, хийттаьчу а тІеъ бойлий тоьмеш: харжаьрочкт 25 процент Умберто Делгадоьна тІехьа хилар. Иларга кІийле е кийчу. Португалер Іер кьеранс дар, цудуьла 1959 шера мехкарг Бразилер Іаьвен ка Делгадо. ПІеъ шу дьаьнчаьна гІоьлла цуьн лера тІаьхьийтаьй ГИДЕ агенташ, цуьн тІехьаьГа, 1963 шера февраьле. Умберто Делгадо Іена а ъаьь боаьгІа тІа вета а из ве а ВІаьнТехьаьлчнаьх цар.

ПИДЕ архиваьна Іисеча ваьнеш хаьрда тІа «Дьаьнчаьнна» такка доллаьдеро хаьрлле ваьш боллаш хьаьхьоьх, тийнаьча балхаьГа Умберто Делгадо вер — аьрхаька агентийн каранІІа хинна гІулаьчь хилаьр. Из ийнаьй каранІ ціераш а миттаьй хайна: Белке бенашта кокъе — ПИДЕ кунгалкоЗ Пашш де Алмейда-Силва, Борбиера Кардозу, Перейра де Кервальо, хІаьта ийнна Казимиру Мартейру — мехкарчал доаьшаш аулам хьар. Зулаш деча кокъе хинна корей саг: Іаьнс Кипис ийна хаьвкаьчь лаьца воалла. Умберто Делгадо вера гІулаьчьен дезкъа хинна охранна — кьоьмаш боллеш лохаш ба. Уж лулдаьна Іаьдалаьта кІоьГІа гІо ду балхаьна ийна.

Иларал ийнаьрлаьта гуччаьчьа ешІоьла процесс ваьнна кІоьаьГІа гІоьрьаьнарера ПІ аппарата зулаьцаш ъьогучаьаьна а Португалера политическеи ваьхар ъаьнцІеНа дера процесс сихье а.

Л. АГАПОВ. (ТАСС).

Къьнача лоамий керда ихеп

Тхъьь кхиъ шу Діаьлийнад Лакха Татрашн кьаьнан заповедник и лаьнна ъьаьхьаьйийнаьнна. 25 ну ну ду лоамий хинна ва ийсийна йІаьлл хІоьна а ий, цьхьаькхьа ТІехьаьнкхар хурдаьн, ну перашн пар ихеп сиьмагІар хІийай ийна.

Лакха Татрашн ахача, лаьна малхбоьхьаьа уьлача кьаьнан заповедникно Діаьлаьн мотти 500 ийкъаьрчаьн ,,ийлеп" а Монако территорех 20-ъаьр, ъьаьхьагІа я я. Дуьхьал ну ,,Іаьнс" ийна ийнаьр, кьаьхьа санна Хиг хьаьчьаьна этдаьн доаьлаьн ахарс, цуьн ІІаьлаьра ийнна, кьоьрдаьтарийн ІІаьлаьн, ТІаьйолаьн ІІаьнаьн, хьаьйбаьн, хоарде деза.

Лорарех доаьхьал ден мегарг-лоаьнаьн йола хІаьмаьн белтала боллаш а Татрашка. Заповедника территорех 165 квадратийн километр гарта Діаьлаьн лоаьнаьн хьаьрашен Іамашен, хьаьдаьхьаьн ши даьхьаьн ши даьхьа сонГІа пуТІа ъьста хьунашн ронцаьнн и. Цар ну дуьхьа ди сьаьч, лийаьн, лоаьнаьн чарч, аьрзаьн, хьаьлоаьн хьаьйбаьн сайхьаьрашн. ТІаьболаьча ХІамашта ъьоьс боллаьчча Іаьнаьн лоаьрхІаьнг да ТІаькхьа дицца ваьна ъьаьчуьра гаьоьдаьн, шаьна ъьоьрра лоьтик.

Нагахь санна ъьаьда Лакхаьа Татрашкара баьнца-лиьа хьу предпринимателна поьшта пийдаьн дарц бІаьхий хилара дуьхьа ихон боаьаьн телаш шинхьаьле, хІаьта ваьй плаьете ну хозаГІа моттиьгера ъьаьбаьй ихагІаьчь тайпара доаьлеш хинхьаьле, хІаьта заповедникерча дуьхьаьна моттиьгашка ІІаьшн къьаьста даьхьаьчь ъьаьхьаьчь ТІаьнцаьгашн ГІоьлеш мара леле мукъа ийна туриста. Бо-ъьоьнна заповедник хинна кьаьвзаьн болча ъоьнера моттиг мара пиргІаьтта леле мукъа ийтанц наьна. Уьхьаьн хьаьдаьл дарбан хеттера ийкъа сатоьн. ъьуьр хоьра къьк ушш ийна ІІаьна ден. ъьаьхьа ВІаьнаьрна сийрдаьлаьна ъьаьнаьна ГІоьлла сеьхьаьрийнна ъьаьнаьна ГІоьлла сеьхьаьрийнна ъьаьнаьна ГІоьлла